

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS
TÉZISFÜZETE

SZAKALI MIKLÓS

A védelmi tervezés és az új típusú biztonsági kihívások összefüggéseinek vizsgálata

Témavezető: Dr. Szűcs Endre (PhD)

BIZTONSÁGTUDOMÁNYI
DOKTORI ISKOLA

Budapest, 2023. november 28.

Tartalomjegyzék

1	Summary	3
2	A kutatás előzményei	4
3	Célkitűzések	5
4	Vizsgálati módszerek	6
5	Új tudományos eredmények.....	6
6	Az eredmények hasznosítási lehetősége	10
7	Irodalmi hivatkozások listája/ Irodalomjegyzék	11
8	Publikációk	23
8.1	A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények	23
8.2	További tudományos közlemények (opcionális)	23

1 Summary

During the 20th century, the concept of security was defined by military security and the global and regional security institutions have been formed accordingly. Therefore, the goal of the international security institutional system was to preserve military security and maintain peace in this way. For this reason, the necessary forces, capabilities and system of tools have been developed.

The 21st century has gone beyond the unilateral military security challenges and complex security challenges have become decisive. The complex security challenges are no longer or only partially could be managed by the international security institutional system's old procedures and instruments. It is clear that security challenges must be answered by countries with relatively little international support. It is also clear that it is not possible to develop separate capabilities to deal with diverse and complex security challenges. Neither the availability of resources nor time constraints make it possible. Therefore, critical infrastructure is considered suitable for creating a strong general base that provides primary resistance and the initiation of crisis management. An important requirement is the forward-looking development of critical infrastructure, which can be implemented by adapting the defense planning system successfully used on the military side.

With regard to national crisis management, Hungary was not prepared to cope with complex crisis situations. In several cases the legal framework for crisis management was missing, but mostly the necessary military and civilian capabilities as well. The Hungarian strategic security document system does not comprehensively manage the development of the military and civilian aspects of security. There is a lack of a civilian security strategy that would comprehensively manage the development of civilian capabilities in line with the National Security Strategy. Thus, the comprehensive strategic foundation is missing for the coordinated development of the necessary military and civilian capabilities. There is also a lack of comprehensive, coordinated long-term capability planning system including development and implementation plans. For further consideration, I suggested a conceptual outline and procedure for the creation of a national security strategy and planning system.

The medium and long-term planning and development of military and civilian forces and capabilities will not prevent the emergence of crises, but it will significantly contribute to increase the efficiency of the national crisis management and consequently our security as well.

2 A kutatás előzményei

A biztonságot a történelem során a katonai biztonsággal azonosította a tudomány számos ága, a politika és a köztudat egyaránt. A biztonság katonai területének kezelésére összpontosítva hozták létre a nemzetközi biztonsági intézményrendszert és az államok biztonsági struktúráit. Ennek megfelelően alakították ki azt az eszközrendszert, amely biztosította a katonai biztonsághoz nélkülözhetetlen erőket és képességeket. A biztonságstudomány és a hadtudomány a katonai biztonság különböző kérdéseit és összefüggéseit helyezték előtérbe és kutatták, ezzel jelentős tudást és tapasztalatot halmoztak fel a biztonság katonai szavatolásának tekintetében.

Azonban korunkban a katonai biztonsági kihívás mellett egyre inkább teret nyernek az új típusú, nem katonai területhez tartozó biztonsági kihívások. Elég napjaink alapvető problémáira gondolni, a COVID-19 járványra, a klímaváltozás hatásaira, illetve a technológia robbanásszerű fejlődésére, amelyek már most meghatározzák biztonságunkat és várhatóan a jövőben még erősebb hatással lesznek rá. Ezek a kihívások nem csak egy-egy területen okoznak biztonsági kockázatot vagy veszélyt, hanem összetett módon jelennek meg és a biztonság több területére is jelentős hatást gyakorolnak. Az átfogó biztonsági kihívások kezelésére nincs felkészülve a főleg katonai biztonságra fókuszáló nemzetközi biztonsági intézményrendszer, sem pedig az államok. A nemzetközi biztonsági szervezetek próbálnak alkalmazkodni korunk kihívásaihoz és részt venni az új típusú biztonsági kihívások megelőzésében és kezelésében. Azonban hiányoznak a képességeik, erőforrásaik és sok esetben a felhatalmazásuk a problémák gyökereinek a kezelésére és ez által a valós válságkezelésre. A katonai biztonság területén kívül nincs tudományosan megalapozott módszer, eljárásrend kidolgozva a képességek fejlesztésére és az egyes területeken megjelenő veszélyforrások kezelésére és ez még inkább igaz az összetett biztonsági kihívások tekintetében.

Megítélésem szerint átfogóan, összefüggéseiben kell vizsgálni a biztonság felmerülő kérdéseit és tudományosan megalapozott összetett válaszokat kell kidolgozni azok kezelésére. A lehetséges biztonsági kihívások sokrétűsége és bonyolultsága miatt azonban nem lehetséges minden egyes kihívás kezelésére specifikus képességet fejleszteni az erőforrások korlátozott rendelkezésre állása, illetve a képességfejlesztés időigényessége miatt. Ezért egy olyan megoldást kell találni, amely ugyan nem specifikus, de a létfontosságú képességek hosszú távú fenntartásával és fejlesztésével képes biztosítani egy ország és annak lakossága túlélését és a kialakult válság kezelését. Ehhez jelentős segítséget nyújthat egy olyan, a katonai biztonság területén már bevált eszköz, amely a hidegháborúban és a biztonsági környezet azt követő változásaiban is döntő fontosságúnak bizonyult a biztonság és a béke megőrzésében.

3 Célkitűzések

Értekezésem célja a katonai biztonság területén kidolgozott és sikeresen alkalmazott védelmi tervezési rendszer alkalmazhatóságának vizsgálata volt az új típusú biztonsági kihívások ellensúlyozására és a biztonság szavatolására.

Ehhez egyfelől a védelmi tervezés kialakulásának, fejlődésének és szerepének kutatásával kerestem a választ arra a kérdésre, hogy a védelmi tervezés rendszere alkalmas-e a nem katonai jellegű, összetett biztonsági kihívásokhoz szükséges erők és képességek biztosítására egyrészt a nemzetközi biztonsági szervezetek, másfelől az államok vonatkozásában. Másfelől pedig a biztonsági kihívások összetettségét és kölcsönhatásainak következményeit vizsgáltam az ellensúlyozásukhoz szükséges erők és képességek azonosítása érdekében. További célom volt, hogy a Magyarországra ható biztonsági kihívások és azok kezelésének vizsgálatával megállapítsam hazánk készenlétét az új típusú, összetett biztonsági kihívások kezelésére. A kutatásom eredményei alapján pedig javaslatot teszek egy átfogó tervezési rendszer létrehozására, amely képes erőket és képességeket fejleszteni az összetett, katonai és nem katonai biztonsági kihívások kezelésére.

Az értekezés célkitűzései:

- *Az I. és II. világháborúk következményein keresztül vizsgálni a katonai biztonság meghatározóvá válását a biztonság értelmezésében, és megállapítani az összefüggéseket a biztonság katonai összetevője és a nemzetközi biztonsági intézményrendszer létrehozása között.*
- *Alapozó jelleggel feltárni a védelmi tervezés helyét és szerepét a hidegháború kimenetelének befolyásolásában, illetve a hidegháborút követő időszak biztonságának szavatolásában.*
- *A védelmi tervezés fejlődésének vizsgálati eredményei alapján következtetéseket levonni a rendszer alkalmazhatóságára az új típusú összetett kihívások kezelésében.*
- *A válsághelyzetekre való reagálások vizsgálatát követően következtetéseket levonni Magyarország készenlétéről az összetett biztonsági kihívások kezelésére.*
- *Az elemzést és szintézist követően javaslatot tenni az összetett biztonsági kihívások és fenyegetések kezelésére képes átfogó nemzeti képességfejlesztési eljárásrend kidolgozására.*

4 Vizsgálati módszerek

Tanulmányoztam és elemeztem a katonai biztonság meghatározóvá válásának kialakulását, valamint a katonai biztonság és a nemzetközi biztonsági intézményrendszer létrehozásának összefüggéseit vizsgáló hazai és nemzetközi dokumentumokat és szakmai publikációkat.

Vizsgáltam a védelmi tervezés kialakulásának és fejlődésének történetét és a nemzetközi szervezetek és több állam vonatkozásában. A vizsgálat eredményeinek szintetizálásával alakítottam ki megállapításaimat.

Konzultáltam a témában jártas, a védelmi tervezésben nemzetközi tapasztalatot szerzett hazai és külföldi elméleti és gyakorlati szakértőkkel, elemeztem és összehasonlítottam az általuk nyert információkat a hivatalos és tudományos dokumentumokkal.

Az analógiát, mint megközelítési módszert alkalmaztam a katonai és polgári képességfejlesztés összehasonlítása kapcsán.

Elemeztem a hazánkra ható biztonsági kihívásokat és az alkalmazott válságkezelési eljárásokat, majd az értékelésem alapján javaslatot dolgoztam ki a hazai biztonsági kihívások kezeléséhez szükséges összetett képességek azonosítására és fejlesztésére.

5 Új tudományos eredmények

1. tétel

Igazoltam, hogy szemléletváltásra van szükség a biztonság értelmezése tekintetében. A katonai biztonság szavatolására létrehozott nemzetközi biztonsági intézményrendszer szervezetei csak korlátozottan képesek az euroatlanti térség békéjének és biztonságának szavatolására.

Az euroatlanti térség biztonságában meghatározó nemzetközi biztonsági szervezetek (ENSZ, NATO, EU, EBESZ) a védelmi tervezési rendszert a katonai képességek biztosítására alkalmazzák. A NATO esetében az így rendelkezésre álló katonai képességek csak arra elegendők, hogy elrettentsenek egy potenciális agresszort a tagországok megtámadásától. Az EU a katonai és polgári képességeit nem elsősorban katonai védelmi célokra fejleszti, meghatározottan kiegészítő szerepet tölt be a NATO katonai képességeihez igazodva. Az EU a válságok kezelésére, főleg az euroatlanti térségen kívüliekre, fókuszálja erőit és képességeit. Az ENSZ és az EBESZ nem folytat sem katonai, sem polgári képességfejlesztést, szükség esetén a tagországok részvételével

és hozzájárulásával tényfeltáró, humanitárius, megfigyelő és egyéb missziókat, projekteket indítanak a válságövezetekben. Így a térség békéjének biztosításához nem jelentettek és jelenleg sem jelentenek elég visszatartó erőt a háborúk, fegyveres konfliktusok kirobbanásában, illetve befejezésében. [SZAKALI (2019)], [BABOS-SZAKALI (2020)]

2. tétel

Bizonyítottam, hogy a védelmi tervezési rendszerrel rendelkező nemzetközi biztonsági szervezetek nem fejlesztenek polgári képességeket, ezért az egyre összetettebbé váló biztonsági kihívások kezelésére nem állnak rendelkezésre nemzetközi szinten a szükséges polgári képességek. A védelmi tervezés eredménye képpen létrejövő katonai erők és képességek pedig nem biztosítják az új típusú összetett biztonsági kihívások kezelését.

A kutatásaim alapján igazoltam, hogy a védelmi tervezési eljárást használó két szervezet a NATO és az EU között lényegi különbség van a polgári képességek (ellenállóképesség) fejlesztésének megközelítésében. A NATO a katonai műveleti szükségleteire alapozva határozta meg a polgári képességek követelményeit 7 fő területre építve, amelyek a következők:

- a kormányzati tevékenység folyamatosága,*
- az energiaellátás fenntartása,*
- a polgári kommunikációs szolgáltatások fenntartása,*
- az élelmiszer-, és vízellátás biztosítása,*
- képesség a tömeges migráció kezelésére,*
- képesség a tömeges sérültellátásra,*
- a polgári szállítási rendszerek fenntartása.*

Ezeknek a képességeknek a biztosítása nemzeti feladat, de a NATO a védelmi tervezési folyamattal összhangban, ahhoz valamilyen módon csatolva tervezi ezek fejlesztését.

Az EU a polgári képességeket fejlesztése vonatkozásában 4 fő irányvonalat határozott meg, amelyek alkalmazását az élet minden területén tervezi fejleszteni. Ezek a következők:

- szociális és gazdasági ellenállóképesség,*
- geopolitikai ellenállóképesség,*
- zöld ellenállóképesség,*
- digitális ellenállóképesség,*

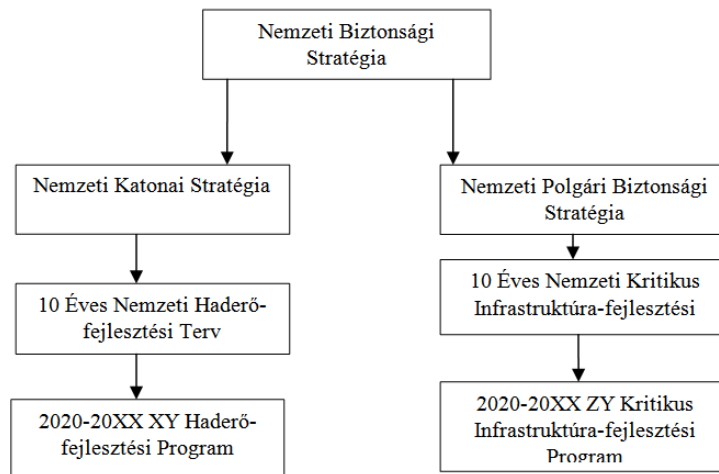
Hasonló szemléleti különbség nyilvánul meg a képességek fejlesztésével kapcsolatban is. Az EU-ban nem merült fel az ellenállóképesség fejlesztésének beillesztése a védelmi tervezési, képességfejlesztési eljárásba. Így csak a tagállamok rendelkeznek fenntartható és szükség esetén használható polgári képességekkel, a szervezetek nem és ez bizonytalanná teszi a válsághelyzetben való együttes reagálást és válságkezelést. A szervezetek közötti megközelítési különbségek negatívan hatnak a tagországok képességfejlesztésére is, tekintve, hogy 21 ország tagja mindkét szervezetnek és a források korlátozott rendelkezésre állása nem teszi lehetővé mindkét szervezet követelményeinek való megfelelést. Ennek hiányában pedig az új típusú, összetett biztonsági kihívásoknak való megfelelés nemzetközi szinten csak korlátozottan valósítható meg. [SZAKALI-SZŰCS (2017)][RAJNAI-SZAKALI (2019)]

3. tétel

Igazoltam, hogy Magyarországon nélkülözhetetlen a kritikus infrastruktúra elemek összehangolt, közép és hosszú távú fejlesztése, amelyet jelentős mértékben elősegítene egy átfogó fejlesztési rendszer létrehozása.

Az előző tétélekkel kapcsolatos kutatásaim alapján megállapítottam, hogy a nemzetközi biztonsági szervezetek csak korlátozottan tudtak segítséget nyújtani az országoknak az új típusú, összetett biztonsági kihívások kezelésében. Ezért kijelenthető, hogy az országok viselik a válságok kezelésének fő terheit és felelősségét. A hazánkra ható biztonsági kihívások és a Kormány válságkezelésének elemzését követően arra a következtetésre jutottam, hogy a Kormány nem volt felkészülve az új típusú, összetett válságok kezelésére. Hiányoztak azok a polgári erők, képességek és készletek, valamint több esetben a jogi keretek is, amelyekkel szervezettebben és hatékonyabban történhetett volna a válságkezelés. Ugyanakkor az is bebizonyosodott, hogy nem lehetséges külön erőt és képességet fejleszteni minden lehetséges kihívásra vagy annak összetevőjére, tekintettel a képességek fejlesztésének idő és forrásszükségleteire. Ezért meghatározóvá válik a kritikus infrastruktúrák fontossága az összetett kihívások kezelésében. Ez a „közös többszörös” képes folyamatosan biztosítani azokat az alapképességeket, amelyek lehetővé teszik az összetett kihívások kezelésének megkezdését és alapot adnak azok további fokozására. Mindezt csak a kritikus infrastruktúrák „békeidőben” történő előrelátó és összehangolt tervezésén keresztül lehet elérni. Megállapítom, hogy hiányzik a biztonsági kihívásokra választ adó polgári képességek (kritikus infrastruktúra)

fejlesztésének átfogó rendszere, vagyis a polgári képességek fejlesztésére vonatkozó közép és hosszú távú stratégiaalkotás és a polgári képességek tervezése. Márpedig csak egy ilyen összetett megközelítés képes biztosítani azokat a képességeket, amelyek lehetővé teszik az átfogó kihívások kezelését. A katonai oldal nem létezhet polgári képességek nélkül és ez fordítva is igaz, együtt alkotják a „biztonsági érem két oldalát.” Ezért a következő rendszert javaslom az egységes nemzeti biztonsági tervezési rendszer kialakításához:

A nemzeti biztonság tervezésének struktúrája (saját szerkesztés)

A tervezés részletes végrehajtására a védelmi tervezés lépéseit javaslom használni, amely a katonai oldalon már bevált és eredményekre vezetett. A kutatásaim bizonyították, hogy a védelmi tervezés lépései változtatás nélkül használhatóak a polgári képességek fejlesztésére azonban a tartalmi kidolgozásnál meghatározóvá válik az ágazati szintű polgári szakértelem. [SZAKALI (2015)] [SZAKALI-SZŰCS (2020)]

4. tétel

Igazoltam, hogy a katonai biztonsági terület eszközrendszerének részei (védelmi tervezés, stratégiai dokumentum hierarchia) alkalmazhatóak a polgári képességek, a kritikus infrastruktúrák fejlesztéséhez.

Megállapítottam, hogy az általános modellt alkalmazó nemzetközi biztonsági szervezetek védelmi tervezési rendszerei, a közöttük lévő eltérések ellenére, alkalmasak a polgári képességek összehangolt előrelátó tervezésére. A tervezési rendszerek eljárásrendjei biztosítják a politika akarát szakmai célkitűzésekre, így a polgári képességekre történő átalakítását, valamint mennyiségi és minőségi követelmények

kidolgozását a célkitűzések eléréséhez. A tervezés elvi megközelítésében, eljárásrendjében, lépései sorrendjében nincs szükség változtatásra. Azonban szükséges a tervezési lépések tartalmának módosítása a polgári képességek meghatározása és fejlesztése érdekében. Ebben nagy szerepe lesz a polgári szakértelem integrálásának. A kutatások alapján kijelenthető, hogy a térség két meghatározó biztonsági szervezete eltérő megközelítést alkalmaz a polgári erők és képességek biztosításához. Tekintetbe véve a vizsgált védelmi tervezési rendszerek megfelelőségét a polgári képességek fejlesztésére, kijelenthetem, hogy a közös polgári képességek fejlesztése a tagországok politikai akaratán múlik.

A NATO és EU tagállamok védelmi tervezési rendszerei a harmonizált eljárásrend következtében szintén alkalmasak az polgári képességek tervezésére. A nemzeti védelmi tervezési rendszerekről összességében elmondható, hogy követik azt az általános modellt, amely szerint egy politikai, stratégiai iránymutatás figyelembevételével a szakmai szervek meghatározzák a szükséges szakmai követelményeket (katonai, polgári), a rendelkezésre álló forrásokat, azok elosztását és a képesség kialakításához szükséges időrendet. Mindez egy mátrixban ábrázolva jelenti a képességfejlesztési tervet az átláthatóság és a könnyebb kezelhetőség érdekében. Az értekezésben csak a tervezés nagybani folyamatát vizsgáltam és a szintetizálást követő eredmény ellenére kijelenthető, hogy a tervezési rendszerek azonos elvi megközelítései ellenére számos különbség is lehetséges, amely az adott ország politikai, gazdasági, jogi intézményrendszere és azok hatáskörei és a nemzeti hagyományok alapján. [SZAKALI-SZŰCS (2018)] [SZAKALI-SZŰCS (2023)]

6 Az eredmények hasznosítási lehetősége

A biztonság értelmezésének átfogó megközelítése és az összetett kihívásokra való válaszadás napjaink valóságát és a jövő biztonsági kihívásainak jellegét vetíti előre. Ezért fontosnak tartom az oktatásban való felhasználását, különösen az állam-, a biztonság és védelemtudományok, valamint a nemzetközi kapcsolatok oktatásában. Javaslom az értekezés tanulmányozását a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, az Óbudai Egyetemen és más olyan felsőoktatási intézményekben és munkaműhelyekben, ahol a biztonság több területét is tanulmányozzák és oktatják.

Ezen kívül nagy szükségét látom az értekezésben foglalt átfogó katonai és polgári képességfejlesztés összehangolt gyakorlati megvalósításának. A Honvédelmi Minisztérium és a

Védelmi Igazgatási Hivatal részvételével javaslom egy átfogó kormányzati tervező és ellenőrző rendszer kialakítását, amely összkormányzati megközelítéssel, a minisztériumok és az érintett szervek bevonásával képes egy átfogó legalább 10 éves biztonsági terv kidolgozására, majd az ágazatok terveinek és a tervek végrehajtásának ellenőrzésére.

7 Irodalmi hivatkozások listája/ Irodalomjegyzék

- [1] Az I. világháború, Holokauszt Enciklopédia
<https://encyclopedia.ushmm.org/content/hu/article/world-war-i> (letöltve: 2022.04.18.)
- [2] HARMAT Árpád Péter: Az első világháború története <http://tortenelemcikkek.hu/node/107>
(letöltve: 2022.04.15.)
- [3] 1918–1924. Az Osztrák–Magyar Monarchia felosztása
<https://tti.abtk.hu/terkepek/1918-1924-az-osztrak-magyar-monarchia-felosztasa>
(letöltve: 2022.04.25.)
- [4] A Szerb-Horvát-Szlovén királyság megalakulása
http://konfliktuskutato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=15:3-a-szerb-horvat-szloven-kiralysag-megalakulasa&root=12&catid=5:i-jugoszlavia-szueletese
(letöltve: 2022.04.20.)
- [5] 100 éve kezdte meg a működését a Népszövetség
https://www.elsovilaghaboru.com/tortenete/cikk/100_eve_kezdte_meg_a_mukodeset_a_nepszovetseg (letöltve: 2022.04.17.)
- [6] Németország területi veszteségei, versailles-i szerződés, 1919
<https://encyclopedia.ushmm.org/content/hu/map/german-territorial-losses-treaty-of-versailles-1919> (letöltve: 2022.04.15.)
- [7] Az 1921. évi XXXIII. törvénycikk A trianoni békeszerződés teljes szövege
<https://www.magyarokollgium.hu/pdf/trianon4.pdf> (letöltve: 2022.05.05.)
- [8] ROMSICS Ignác: Magyarország – története - a XX. században, Osiris Kiadó, ISBN: 9789632761794, Budapest, 2001
- [9] Halhin-Gol, orosz-japán összecsapás 1939-ben
<https://www.masodikvh.hu/hadszinterek/csendes-ocean/250-halhin-gol-orosz-japan-oesszecsapas-1939-ben> (letöltve: 2022.05.12.)
- [10] A II. világháború Európában (rövidített cikk), Holokauszt Enciklopédia
<https://encyclopedia.ushmm.org/content/hu/article/world-war-ii-in-europe-abridged-article>
(letöltve: 2022.05.12.)
- [11] A II. világháború története
<http://tkbg.hu/tananyagok1/12/A%20II.%20vilaghaboru.pdf>
<http://tkbg.hu/tananyagok1/12/A%20II.%20vilaghaboru.pdf>
(letöltve: 2022.04.21.)
- [12] A Német Demokratikus Köztársaság története <https://ndk-sklub.hu/ndk-s-archiv-anyagok/ndk/87-a-nemet-demokratikus-koztarsasag-tortenete> (letöltve: 2022.05.15.)
- [13] HOLLÓSI Gábor: A pozsonyi hídfő. A Magyar–Csehszlovák Határrendező Bizottság tárgyalásai (1947–1949)

<https://veritasintezet.hu/storage/files/kiadvanyok/fuzetek/vF8HolloiGaborAPozsonyiHidfo.pdf> (letöltve: 2022.04.25.)

[14] *The Atomic Bombings of Hiroshima and Nagasaki*
https://www.atomicarchive.com/resources/documents/med/med_chp10.html (letöltve: 2022.05.10.)

[15] MATUS János - SZENES Zoltán: *A NATO és az európai biztonság*
https://www.academia.edu/80566087/A_NATO_%C3%A9s_az_eur%C3%B3pai_biztons%C3%A1g (letöltve: 2022.06.08.)

[16] *A varsói szerződés története* <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=9735> (letöltve: 2022.05.06.)

[17] *A varsói szerződés szövege* <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=9735&pIdx=2>
(letöltve: 2022.05.08.)

[18] KULESA, Łukasz: *Russia's military after Ukraine: down but not out*
<https://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=1731> (letöltve: 2022.08.10.)

[19] *Russian Interests and Strategy* <https://carnegieendowment.org/2018/03/28/russian-interests-and-strategy-pub-75880> (letöltve: 2022.07.15.)

[20] *100 éve kezdte meg működését a Népszövetség*
https://www.elsovilagaboru.com/tortenete/cikk/100_eve_kezdte_meg_a_mukodeset_a_nepszovetseg (letöltve: 2022.06.10.)

[21] TARJÁN M Tamás: *Megkezdődik a jaltai konferencia*
https://rubicon.hu/kalendarium/1945-februar-4-megkezdodik-a-jaltai-konferencia?gc_id=14734383555&h_ad_id=547570060264&gclid=EA1aIQobChMImqv2lYfq_AIVcwuiAx0B9gtkEAAYASAAEgJuwvD_BwE (letöltve: 2022.07.11.)

[22] *Az ENSZ létrejöttének körülményei* <https://ensz.kormany.hu/az-ensz-letrejottenek-korulmenyei> (letöltve: 2022.06.06.)

[23] *Az Egyesült Nemzetek Alapokmánya San Francisco, 1945. június 26.*
<http://www.grotius.hu/doc/pub/HBJFWJ/az%20ensz%20alapokm%C3%A1nya.pdf>
(letöltve: 2022.03.13.)

[24] CSIKI Tamás: *Visszatekintés a Nyugat-európai Unióra*
http://real.mtak.hu/120643/1/ciki_tamas-visszatekintes_a_nyugat_europai_uniora.pdf
(letöltve: 2022.07.11.)

[25] GAZDAG Ferenc: *Az első negyven év. A NATO 1949-1989 között.* in GAZDAG Ferenc-DUNAY Pál: *Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, Tanulmányok és dokumentumok*, SVKI, ISBN: 9638117389, Budapest, 1997

[26] *The North Atlantic Treaty, Washington D.C. - 4 April 1949*
https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm (letöltve: 2022.03.09.)

[27] MAGYAR István: *A NATO katonai struktúrája.* in GAZDAG Ferenc- DUNAY Pál: *Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, Tanulmányok és dokumentumok*, SVKI, ISBN: 9638117389, Budapest, 1997

[28] DUNAY Pál: *A Nyugat-európai Unió a dokumentumok tükrében – és ami mögötte lehet.* in DUNAY Pál - GAZDAG Ferenc, *Nyugat-európai Unió, Tanulmányok – Dokumentumok*, SVKI, ISBN:9638117192, Budapest, 1994

- [29] Az Európai Unió története 1945-től 1959-ig https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_hu (letöltve: 2022.04.11.)
- [30] Az EU története https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_hu (letöltve: 2022.05.14.)
- [31] A Schuman - nyilatkozat, 1950 májusa https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_hu (letöltve: 2022.05.15.)
- [32] Az 1957. évi Római Szerződés szövege <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A11957E> (letöltve: 2022.05.15.)
- [33] Az EBESZ története <http://vienna.io.gov.hu/ebesz-tortenete> (letöltve: 2022.16.10.)
- [34] SZŐNYI István: *A NATO és az EBESZ: Biztonsági partnerség in GAZDAG Ferenc-DUNAY Pál Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, Tanulmányok és dokumentumok, SVKI, ISBN: 9638117389, Budapest, 1997*
- [35] PATAKI István: *A Varsói Szerződés negyedszázados küzdelme a békéért, a biztonságért és a feszültség csökkentéséért*
http://epa.oszk.hu/00000/00018/00171/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_1980_02_199-227.pdf
(letöltve: 2022.06.12.)
- [36] BÉKÉS Csaba: *Magyarország és a Varsói Szerződés felbomlása (1988-1991)*
http://unipub.lib.unicorvinus.hu/7310/1/Magyarország_es_a_Varsói_Szerződés_felbomlása.pdf (letöltve: 2022.06.13.)
- [37] *Southeast Asia Treaty Organization (SEATO), 1954*
<https://history.state.gov/milestones/1953-1960/seato> (letöltve: 2022.06.14.)
- [38] *Southeast Asia Treaty Organization* <https://www.britannica.com/topic/Southeast-Asia-Treaty-Organization> (letöltve: 2022.06.14.)
- [39] *Central Treaty Organization* <https://www.britannica.com/topic/Central-Treaty-Organization> (letöltve: 2022.06.14.)
- [40] ENSZ békefenntartás, adatlap https://unis.unvienna.org/pdf/DPKO_factsheet_h.pdf
(letöltve: 2022.06.20.)
- [41] SZEMERKÉNYI Réka: *Az átalakuló NATO in GAZDAG Ferenc-DUNAY Pál Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, Tanulmányok és dokumentumok, SVKI, ISBN: 9638117389, Budapest, 1997*
- [42] TARJÁN M. Tamás: *A Marshall-terv meghirdetése*
<https://rubicon.hu/kalendarium/1947-junius-5-a-marshall-terv-meghirdetese> (letöltve: 2022.06.21.)
- [43] *A Marshall-terv létrejöttének titkai* <https://campus21.uni-nke.hu/hirek/2019/04/05/a-marshall-terv-letrejottenek-titkai> (letöltve: 2022.06.18.)
- [44] YOUNG, Thomas-Durell: *Is the US's PPBS Applicable to European Post-Communist Defence Institutins?*
<http://www.tandfonline.com/action/journalInformation?journalCode=rusi20> (letöltve: 2022.06.18.)
- [45] McNAMARA, Robert S. <https://www.britannica.com/biography/Robert-S-McNamara> (letöltve: 2022.06.19.)

- [46] *Threat-based Defence Planning: implications for Canada* <https://ras-nsa.ca/wp-content/uploads/2021/03/Report-on-CJOC-Defence-Planning-Project.pdf> (letöltve: 2022.06.20.)
- [47] TÁLAS Péter - VARGA Gyula: „A szövetséges államokban folyó védelmi tervezési tevékenység vizsgálata a NATO tervezési rendszerek tükrében” tanulmány az ÁROPI.1.19-2012-2012-0001 kódjelű, „Hatásvizsgálatok és a kormányzati stratégiai irányítás rendszere egyes ágazati dokumentumainak elkészítése, valamint alkalmazási gyakorlatának támogatása a Honvédelmi Minisztériumban” elnevezésű projekt részeként készült. Budapest, 2013. <https://docplayer.hu/5181194-A-projekt-alprojektjei-es-az-azokhoz-kapcsolodo-jogi-szabalyozoi-hatter-jogszabalyi-keretek-osszefoglalasa.html> (letöltve:2022.07.13.)
- [48] SZAKALI Miklós – SZŰCS Endre: *Védelmi tervezési modellek kialakulása és fejlődése* http://hadmernok.hu/171_03_szakali.pdf (letöltve: 2022.06.20.)
- [49] *Operations and missions: past and presents* https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52060.htm (letöltve: 2022.06.21.)
- [50] *NATO and Libya* https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_71652.htm (letöltve: 2022.06.25.)
- [51] SZAKALI Miklós: *A NATO és a déli szomszédság, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, ISSN 2676-9042, Budapest, 2020* <https://biztonsagtudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/40> (letöltve:2022.07.10.)
- [52] *Wales Summit Declaration 2014* https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm (letöltve: 2022.06.24.)
- [53] *Statement by NATO Heads of State and Government, Brussels, 2022* https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_193719.htm (letöltve: 2022.06.22.)
- [54] BABOS Tibor – SZAKALI Miklós: *Magyarország biztonsága a transzatlanti kapcsolatok tükrében, FELDERÍTŐ SZEMLE, HU ISSN 1588-242X, Budapest, 2020*
- [55] *The European Security and Defence Policy* <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/1337496/ed8676e37515e39486ba8fe1f562c2b3/the-european-security-and-defence-policy-data.pdf> (letöltve: 2022.06.25.)
- [56] *Handbook on CSDP, Austrian Federal Ministry of Defence and Sports, ISBN: 987-3-902275-34-9, Vienna, 2013*
- [57] *EUMC guidance for the further development of the EU Headline Goal Process, European External Action Service, EEAS (2018)939 REV 5, Brussels, 2018*
- [58] *The NATO Defence Planning Process, NATO International Staff, PO (2016)0655(INV), Brussels, 2016*
- [59] *A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy, Brussels, 2016* https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eu_global_strategy_2019.pdf (letöltve: 2022.06.21.)
- [60] *A Strategic Compass for Security and Defence* https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en (letöltve: 2022.06.25.)
- [61] ZRNIC, Bojan. PhD.: *The New Trends in Defence Planning and Their Impact on the Defence Planning Systems in Transitional Countries, VOJNO Delo, 60 no. 1, 2008*

[62] LLOYD, M. *Richmond: Strategy and Force Planning, Third Edition*. Naval War College Press, ASIN: B000EACK36, Newport, 2000.

[63] STOJKOVIC, Dejan – DAHL, Bjørn Robert: „Methodology for long term defence planning” Norwegian Defence Research Establishment (FFI), ISBN 978-82-464-1147-7, 2007.

[64] BUZAN, Barry – WAEVER, Ole – DE WILDE, Jaap: *Security: A new framework for analysis*, Lynne Rienner Publishers, ISBN 1555877842, London, 1997,

[65] VIDA Csaba: *A biztonság és a biztonságpolitika katonai elemei*, Nemzetbiztonsági Szemle, HU ISSN 2064-3756, MMXIII. I. évf. I. sz
<https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/static/pdfjs/web/viewer.html?file=https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/10197/Vida%20Cs%20-%20A-biztonsag-es-a-biztonsagpolitika-katonai-elemei.original.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
(letöltve: 2022.07.02.)

[66] *Strategic Foresight Analysis 2017 Report*
https://www.act.nato.int/application/files/1016/0565/9725/171004_sfa_2017_report_hr.pdf
(letöltve: 2022.07.04.)

[67] JAMIESON, Alison: *The use of terrorism by organized crime: an Italian case study in Tore Borgo: Root Causes of Terrorism, Myths, reality and ways forward* <https://opev.org/wp-content/uploads/2019/10/BJ%C3%98RGO-Tore.-Root-Causes-of-Terrorism-.pdf>
(letöltve: 2022.07.10.)

[68] KIS-BENEDEK József – KENEDLI Tamás: *A terrorfenyegetettség új tendenciái és lehetséges válaszlépések*, Szakmai Szemle 2015/1, KNBSZ, HU ISSN 1785-1181, Budapest, 2015

[69] NYITRAI Sándor: *A terrorizmus és a hibrid hadviselés viszonyrendszere*, Nemzetbiztonsági Szemle 8. évfolyam (2020) 3. szám 19–32, DOI: 10.32561/nsz.2020.3.2, Budapest, 2020

[70] ISLAM, S. M. Azharul: *The Valery Gerasimov Doctrine*
<https://bipss.org.bd/pdf/The%20Valery%20Gerasimov%20Doctrine.pdf>
(letöltve: 2022.07.11.)

[71] KOVÁCS László-KRASZNAY Csaba: „Mert övök a hatalom”: *Az internet politikát (is) befolyásoló hatása a 2016-os amerikai elnökválasztás során*
https://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/nb_2017_3_02_kovacs_laszlo-krasznay_csaba_-_mert_ovek_a_hatalom_az_internet_politikat_is_befolyasolo_hatasa_a_2016_os_amerikai_elnokvalasztas_soran.pdf (letöltve: 2022.07.15.)

[72] USA: *hackerfronton is pörög a választás*
https://index.hu/kulfold/usa/feher_haz/2020/11/03/trumpbiden-kampany-hekkerek/
(letöltve: 2022.07.15.)

[73] EISLER András: *A Colonial Pipeline ransomware támadás: leckék a kiberbiztonsági csapatok számára* <https://mwtsolutions.eu/hu/cikk/a-colonial-pipeline-ransomware-tamadas-leckek-a-kiberbiztonsagi-csapatok-szamara/> (letöltve: 2022.07.16.)

[74] MEZEI Kitti: *A szervezett bűnözés az interneten*
https://jog.tk.hu/uploads/files/07_buntetojog_informatika_MEZEIK.pdf
(letöltve: 2022.07.15.)

[75] *Koronavírus hírek és információk* <http://pandemia.hu/koronavirus-terkep-elorendszeresen-frissitett/> (letöltve: 2022.07.18.)

- [76] 2020. nyári gazdasági előrejelzés: még mélyebb recesszió és nagyobb eltérések https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_20_1269 (letöltve: 2022.07.17.)
- [77] Európa egyszerre szenved, küzd és lázad a koronavírus miatt <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211121/europa-egyszerre-szenved-kuzd-es-lazad-a-koronavirus-miatt-511858> (letöltve: 2022.07.21.)
- [78] Romániát letarolja a Covid, megkezdik a betegek magyar kórházakba szállítását https://hvg.hu/itthon/20211013_romania_covid_korhazak_kkm (letöltve: 2022.07.21.)
- [79] Menekültügy és migráció az EU-ban: tények és számok <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20170629STO78630/menekultugy-es-migracio-az-eu-ban-tenyek-es-szamok> (letöltve: 2022.07.22.)
- [80] Asylum statistics https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics (letöltve: 2022.07.25.)
- [81] Az elutasított menedékkérők is Németországban maradhatnak <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/06/az-elutasitott-menedekkerok-is-nemetorszagban-maradhatnak> (letöltve: 2022.07.25.)
- [82] Elhibázott bevándorlás-politika: tabukat döntött le a dán belügyminiszter <https://privatbankar.hu/cikkek/makro/elhibazott-migracios-politika-tabukat-dontott-le-a-dan-belugyminiszter.html> (letöltve: 2022.07.28.)
- [83] PRAKASH, Abishur: *Go.AI: A mesterséges intelligencia geopolitikája*, Pallas Athéné Könyvkiadó kft., ISBN 9786155884856, Budapest, 2020
- [84] Megszólalt Stephen Hawking: egy komoly félelme van a világ legokosabb emberének https://hvg.hu/tudomany/20161021_stephen_hawking_mesterseges_intelligencia_hulyeseg_to_rtenelme (letöltve: 2022.07.30.)
- [85] Tényleg elpusztítja az emberiséget a mesterséges intelligencia? <https://qubit.hu/2021/08/12/tenyleg-elpusztitja-az-emberiseget-a-mesterseges-intelligencia> (letöltve: 2022.07.30.)
- [86] *Climate Change 2021: The Physical Science Basis, IPCC Sixth Assessment Report* <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/chapter/summary-for-policymakers/> (letöltve: 2022.08.02.)
- [87] 5 évvel a párizsi klímaegyezmény után – Hol tartunk? <https://merce.hu/2021/04/22/5-evvel-a-parizsi-klimaegyezmeny-utan-hol-tartunk/> (letöltve: 2022.08.02.)
- [88] *Climate Action Tracker* <https://climateactiontracker.org/countries/> (letöltve: 2022.08.03.)
- [89] Az éghajlatváltozás következményei https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_hu#term%C3%A9szeti-k%C3%B6vetkezm%C3%A9nyek (letöltve: 2022.08.05.)
- [90] Meddig képes Európa alkalmazkodni a klímaváltozáshoz? <https://www.vg.hu/zoldgazdasag/2022/03/meddig-kepes-europa-alkalmazkodni-a-klimavaltozashoz> (letöltve: 2022.08.10.)
- [91] VARGA Réka: Milyen alapon vannak az oroszok Donyeckben és Luhanszkban? <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2022/02/23/milyen-alapon-vannak-az-oroszok-donyeckben-es-luhanszkban> (letöltve: 2022.08.10.)

- [92] ZSÍROS Sándor: A NATO főtitkára szerint hónapokon belül lezárulhat Finnország és Svédország csatlakozása <https://hu.euronews.com/my-europe/2022/07/05/a-nato-fotitkara-szerint-honapokon-belul-lezarulhat-finnorszag-es-svedorszag-csatlakozasa> (letöltve: 2022.08.11.)
- [93] Infografika – Honnan származik az Unió által felhasznált gáz? <https://www.consilium.europa.eu/hu/infographics/eu-gas-supply/> (letöltve: 2022.08.20.)
- [94] Energiaárak és az ellátás biztonsága <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/energy-prices-and-security-of-supply/> (letöltve: 2022.18.21.)
- [95] Már most is élelmiszerválság van, de ami jövőre jön, még sokkal rosszabb lehet <https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2022/08/mar-most-is-elelmiszervalsag-van-de-ami-jovore-jon-meg-sokkal-rosszabb-lehet> (letöltve: 2022.09.05.)
- [96] Az ENSZ főtitkára szerint a háború élelmiszerválságot okozhat a Közel-Keleten és Észak-Afrikában <https://telex.hu/kulfold/2022/03/23/az-ensz-fotitkara-szerint-a-haboru-elelmiszervalsagot-okozhat-a-kozel-keleten-es-eszak-afrikaban> (letöltve: 2022.09.05.)
- [97] Jugoszlávia széthullása http://konfliktuskutato.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=76:7-jugoszlavia-szethullasa&root=12&catid=8:iv-jugoszlavia-felbomlasi-1980-1991- (letöltve: 2022.10.16.)
- [98] HALÁSZ Iván: A Szovjetunió felbomlása és a posztsovjét államépítés <https://orszagut.com/kozelet/szovjetunio-felbomlasi-es-a-posztsovjete-allamepites-2115> (letöltve: 2022.10.16.)
- [99] ATANASZOV Dávid - BARICZKAY Tamás: A 2008-as pénzügyi válság hatása a magyarországi kereskedelmi bankok mérlegadatainak tükrében http://real.mtak.hu/99592/1/KozGazdasag_2017_3AtanaszovDavidBarczikayTamas_megjegyzes.pdf (letöltve: 2022.10.17.)
- [100] Ez a koronavírus 5 legsúlyosabb gazdasági hatása Magyarországon és Európában <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200323/ez-a-koronavirus-5-legsulyosabb-gazdasagi-hatasa-magyarorszagon-es-europaban-421110> (letöltve: 2022.09.12.)
- [101] Központi Statisztikai Hivatal: Elemzések <https://www.ksh.hu/koronavirus-dosszelemzesek> (letöltve: 2022.10.25.)
- [102] KIS Anna: Klímaváltozás Magyarországon: ez vár ránk az IPCC szerint a régióban <https://masfelfok.hu/2021/09/29/klimavaltozas-magyarorszagon-ez-var-rank-az-ipcc-szerint-a-regioban/> (letöltve: 2022.09.11.)
- [103] A klímaváltozás várható gazdasági hatásai Magyarországon 2020-2040 https://gvi.hu/files/researches/470/klima_2015_elemzes_150902_.pdf (letöltve: 2022.09.11.)
- [104] Energiaimport-függőség <https://www.ksh.hu/sdg/3-35-sdg-7.html> (letöltve: 2022.10.22.)
- [105] London Declaration https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_171584.htm (letöltve: 2022.09.13.)
- [106] SZENES Zoltán: Hibrid fenyegetések elleni szakpolitika Magyarországon <https://ojs.mtak.hu/index.php/hadtudomany/article/view/8166> (letöltve: 2022.09.10.)
- [107] Katonáink a kibertér biztonságáért <https://kormany.hu/hirek/katonaink-a-kiberter-biztonsagaert> (letöltve: 2022.09.11.)

- [108] FARKAS Ádám – HORVÁTH Tibor – PADÁNYI József – PETRUSKA Ferenc: A Magyar Honvédség feladatai, szerepének és helyzetének jogi aspektusai a tömeges migráció kapcsán in TÁLAS Péter Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/static/pdfjs/web/viewer.html?file=https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/4949/Magyarorsz%0c3%a1g%20%0c3%a9s%20a%202015%0c3%b6s%20eur%0c3%b3pai%20migr%0c3%a1ci%0c3%b3s%20v%0c3%a1ls%0c3%a1g.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (letöltve: 2022.10.15.)
- [109] 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
- [110] RÉTVÁRI Bence: A migráció az EU vívmányait veszélyezteti https://mandiner.hu/cikk/20221017_belfold_migracio_eu_vivmanyok_veszely_retvári_bence_allamtitkar_belugyminiszterium (letöltve: 2022.10.25.)
- [111] 244/2022. (VII. 8.) Korm. rendelet az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állományába tartozó szerződéses határőrszolgákra vonatkozó szabályokról
- [112] 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról
- [113] 40/2020. (III.11) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről
- [114] 1101/2020 (III.14) Korm. határozat a koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről
- [115] A költségvetés továbbra is biztosítja a járvány elleni védekezés és a gazdaságvédelmi intézkedések forrásait <https://kormany.hu/hirek/a-koltsegyvetes-tovabbra-is-biztositja-a-jarvany-elleni-vedekezes-es-a-gazdasagvedelmi-intezkedesek-forrasait> (letöltve: 2022.09.10.)
- [116] Nagy a baj Ukrajnában, vészhelyzeti üzemmódba kapcsolt a zaporozsjeii atomerőmű <https://index.hu/kulfold/2022/09/09/haboru-zaporizzsjai-atomeromu-veszhelyzet-ukrajna-oroszorszag-atomeromu/> (letöltve: 2022.10.10.)
- [117] Kiegészül a gáz és áramszámla tartalma <https://kormany.hu/hirek/kiegeszul-a-gaz-es-aramszamla-tartalma> (letöltve: 2022.09.15.)
- [118] A nap, amikor megjelentek a 479,99-es üzemanyagtáblák Magyarországon <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211115/a-nap-amikor-megjelentek-a-47999-es-uzemanyagtablak-magyarorszagon-510692> (letöltve: 2022.09.10.)
- [119] Ma új hosszú távú orosz–magyar gázszerződés születik <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2021/09/uj-hosszu-tavu-orosz-magyar-gazszerzodes-szuletik> (letöltve: 2022.09.12.)
- [120] A kormány energia-veszélyhelyzetet hirdetett <https://kormany.hu/hirek/a-kormany-energia-veszelyhelyzetet-hirdetett> (letöltve: 2022.09.13.)
- [121] Nagyon súlyos ára van az aszálynak Magyarországon: már most 400 milliárd a kár <https://www.penzcentrum.hu/gazdasag/20220711/nagyon-sulyos-ara-van-az-aszalynak-magyarorszagon-mar-most-400-milliard-a-kar-1126810> (letöltve: 2022.09.12.)
- [122] Aszály veszélyhelyzeti operatív törzs alakul <https://kormany.hu/hirek/aszaly-veszelyhelyzeti-operativ-torzs-alakul> (letöltve: 2022.09.15.)
- [123] Több mint százhusz év legszárazabb hét hónapja volt az idei <https://agrokep.vg.hu/gazdalkodas/tobb-mint-szazhusz-ev-legszarazabb-het-honapja-volt-az-idei-27214/> (letöltve: 2022.09.10.)

- [124] „Kisebb-nagyobb vízhiány mindig volt, de ez már vállalhatatlan”
<https://24.hu/belfold/2022/07/01/vizhiany-pest-megye-solymar-pilisborosjeno/>
(letöltve: 2022.10.01.)
- [125] Vízkorlátozás lépett életbe Gödöllőn, Veresegyházon is figyelmeztetnek
<https://index.hu/belfold/2022/07/05/vizhiany-vizkorlatozas-godollo-viz-veresegyhaz-ivoviz/>
(letöltve: 2022.10.01.)
- [126] DEÁK Dániel: Az uniós válságkezelés válsága <https://www.xxiszazadintezet.hu/az-unios-valsagkezeles-valsaga/> (letöltve: 2022.10.15.)
- [127] Megszólalt a WHO a kötelező oltás bevezetéséről
https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211120/megszolalt-a-who-a-kotelezo-oltas-bevezeteserol-511842?utm_source=index.hu&utm_medium=doboz&utm_campaign=link
(letöltve: 2022.10.10.)
- [128] Európai helyreállítási terv <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-recovery-plan/> (letöltve: 2022.10.14.)
- [129] Megindult ellenünk a jogállamisági eljárás, még idén komoly pénzeket bukhatunk
<https://index.hu/kulfold/2022/04/27/jogallamisagi-eljaras-europai-unio-magyarorszag-tamogatasok/> (letöltve: 2022.10.13.)
- [130] Aláírták az orosz-ukrán gabonaszállítási egyezményt <https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2022/07/nem-lesz-sima-menet-az-orosz-ukran-gabonaszallitasi-egyezmeny-alairasa>
(letöltve: 2022.10.11.)
- [131] 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat a Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról
- [132] KESZELY László – VARGA Attila Ferenc: A nemzeti és NATO szintű válságkezelés új szabályozási keretrendszerének elemzése https://hkk.uni-nke.hu/document/hkk-uni-nke-hu/VBSZK%20MT_2022_27_KESZELY%20L%C3%A1szl%C3%B3_VARGA%20Attila_A%20nemzeti%20%C3%A9s%20NATO%20szint%C5%B1%20v%C3%A1ls%C3%A1gkezel%C3%A9s%20%C3%BAj%20szab%C3%A1lyoz%C3%A1si%20keretrendszer%C3%A9nek%20elemz%C3%A9se.pdf (letöltve: 2022.10.21.)
- [133] Magyarország Alaptörvénye <https://www.parlament.hu/irom39/02627/02627.pdf>
(letöltve: 2022.10.15.)
- [134] Magyarország Alaptörvényének hatodik módosítása (2016. június 14.)
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600614.ATV&txtreferer=> (letöltve: 2022.10.16.)
- [135] Magyarország Alaptörvényének tizedik módosítása (2022. május 25.)
<https://www.parlament.hu/irom42/00025/00025.pdf> (letöltve: 2022.10.16.)
- [136] 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
- [137] 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
- [138] Magyarország Alaptörvénye (egységes szerkezetben), Magyar Közlöny 2022 évi 177. szám, Budapest, 2022
- [139] SZAKALI Miklós: A walesi NATO-csúcstalálkozó kollektív védelmet érintő döntéseinek hatása hazánk kötelezettségeire, HONVÉDSÉGI SZEMLE, ISSN 2060-1506, 143 évf. 2015/6 sz. Budapest, 2015

- [140] GÖRBE Attiláné ZÁN Krisztina: *A magyarországi migráció helyzete, kezelésének feltételei és lehetőségei* (doktori értekezés), ZMNE, Budapest, 2010, <https://nke.repo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12201/ertekezés.pdf?sequence=1> (letöltve: 2022.06.22.)
- [141] 1698/2013. (X. 4.) Korm. határozat, *Migrációs Stratégia és az azon alapuló, az Európai Unió által a 2014-2020. ciklusban létrehozásra kerülő Menekültügyi és Migrációs Alaphoz kapcsolódó hétéves stratégiai tervdokumentum*
- [142] 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- [143] 1/2016. (I. 13.) EMMI rendelet az Állami Egészségügyi Tartalékkal való gazdálkodás szabályairól
- [144] Orbán Viktor sajtónyilatkozata az operatív törzs ülését követően <https://2015-2019.kormany.hu/hu/a-miniszterelnok/beszedekek-publikaciok-interjuk/orban-viktor-sajtonyilatkozata-az-operativ-torz-s-uleset-kovetoen> (letöltve: 2022.10.25.)
- [145] JANDÓ Zoltán: *Magyar orvosok ezrei, nővérek tízezrei hagyják el a pályát vagy az országot* <https://g7.hu/adat/20191112/magyar-orvosok-ezrei-noverek-tizezrei-hagyjak-el-a-palyat-vagy-az-orszagot/> (letöltve: 2022.10.22.)
- [146] SZAKALI Miklós – SZŰCS Endre, *Interpretation of security in relation to the coronavirus epidemic*, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, ISSN 2676-9042, Budapest, 2020
- [147] *Energia-veszélyhelyzeti intézkedési csomagot fogadott el a kormány – változik a rezsicsökkentés* <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/07/rendkivuli-kormanyinfot-tart-gulyas-gergely> (letöltve: 2022.10.22.)
- [148] *Évek óta most a legalacsonyabb a magyar gáztárolók töltöttsége – Kifejezetten izgalmas hetek jönnek* <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220318/evек-ota-most-a-legalacsonyabb-a-magyar-gaztarolok-toltottsége-kifejezetten-izgalmas-hetek-jonnek-533975> (letöltve: 2022.10.24.)
- [149] *Nemzeti Energiastratégia 2030, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium*, ISBN 978-963-89328-1-5, Budapest, 2012
- [150] *Aszodi Attila elmondta, legkorábban mikor lesz kész Paks II.* <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220826/aszodi-attila-elmondta-legkorabban-mikor-lesz-kesz-paks-ii-563473> (letöltve: 2022.09.10.)
- [151] *Nukleáris fűtőanyagot hozott az az orosz gép, ami tegnap landolt Magyarországon* <https://www.napi.hu/magyar-vallalatok/magyarorszag-orosz-gep-paksi-futoanyag.749889.html> (letöltve: 2022.08.12.)
- [152] *ELŐD Fruzsina: Nem lehet csak úgy újranyitni a magyar szénbányákat, több éves előkészületre lenne szükség* <https://telex.hu/gazdasag/2022/07/30/koszen-kitermeles-banyaszat-nincs-eleg-banyasz-regi-banyak-hasznalhatatlanok> (letöltve: 2022.10.20.)
- [153] *Az energia-veszélyhelyzet felébresztette a toronyi lignitbánya démonát* <https://www.nyugat.hu/cikk/lignit-torony-narda-banyaszat-tiltakozas-ujrainditas> (letöltve: 2022.10.10.)
- [154] *Augusztusban 15,6%-kal nőttek az árak az előző év azonos hónapjához képest* <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/far/far2208.html#:~:text=azonos%20h%C3%B3napj%C3%A1hoz%20k%C3%A9pest,2022.,1%2C8%25%2Dkal%20n%C5%91ttek.>

(letöltve: 2022.10.20.)

[155] 23/2018. (X. 31.) OGY határozat melléklete: Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS)

[156] Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014 – 2020

[https://ivsz.hu/wp-content/uploads/2015/07/Programme Commission-Division_2014HU06RDNP001_1_1_hu.pdf](https://ivsz.hu/wp-content/uploads/2015/07/Programme_Commission-Division_2014HU06RDNP001_1_1_hu.pdf) (letöltve: 2022.09.17.)

[157] PÁSZTOR Roxána: Kiszáradunk? - Nem csak a budapesti agglomerációt fenyegeti súlyos vízhiány <https://www.portfolio.hu/ingatlan/20220707/kiszaradunk-nem-csak-a-budapesti-agglomeraciot-fenyegeti-sulyos-vizhiany-554479> (letöltve: 2022.09.16.)

[158] Már csak tűzoltásra van pénzük a vizes cégeknek

<https://www.vg.hu/cegvilag/2022/07/mar-csak-tuzoltasra-van-penze-a-vizikozmucegeknek> (letöltve: 2022.10.11.)

[159] Országgyűlési beszámoló 2021, Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, Irományszám: B/46, Budapest, 2022

https://www.mekh.hu/download/9/19/11000/MEKH_OGY_beszamolo_2021_webre.pdf (letöltve: 2022.10.10.)

[160] Zöld Könyv a kritikus infrastruktúra védelmének európai programjáról, EU Bizottság, COM (2005) 576 final, Brüsszel, 2005

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0576> (letöltve: 2022.10.11.)

[161] 2012. évi CLXVI. törvény a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről

[162] 2008/114/EK tanácsi irányelvek az európai kritikus infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről

[163] 2016/1148 európai parlamenti és tanácsi irányelvek a hálózati és információs rendszerek biztonságának az egész Unióban egységesen magas szintjét biztosító intézkedésekről

[164] A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény változásai

<https://imsys.hu/a-letfontossagu-rendszerek-es-letesitmenyek-azonositasarol-kijeloleserol-es-vedelmerol-szolo-2012-evi-clxvi-torveny-valtozasai/> (letöltve: 2021.06.11)

[165] 65/2013. (III. 8.) Korm. rendelet a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtásáról

[166] RAJNAI Zoltán - SZAKALI Miklós, Az elrettentés és a resilience egysége, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, Budapest, 2019

<https://biztonsagtudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/12/9> (letöltve: 2022.08.21.)

[167] 94/1998. (XII. 29.) OGY határozat a Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikájának alapelveiről

[168] KISS Petra: A magyar stratégiai gondolkodás változása a nemzeti biztonsági stratégiák tükrében https://www.mhht.eu/hadtudomany/2012/3_4/HT_2012_3-4_Kiss_Petra.pdf (letöltve: 2021.10.10.)

[169] SIMICSKÓ István: Az országvédelem és országmozgósítás szervezeti, hatásköri irányítási rendszere minősített időszakokban, doktori (PhD) értekezés, ZMNE, Budapest, 2008

<https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12135/ertekezes.pdf?sequence=1>

(letöltve: 2022.06.22.)

[170] Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája 2012

https://2015-2019.kormany.hu/download/a/40/00000/nemzeti_katonai_strategia.pdf

(letöltve: 2021.10.10.)

[171] 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet a kormányzati stratégiai irányításról

[172] 98/2009. (XII. 11.) HM utasítás a honvédelmi tárca védelmi tervező rendszere felső szintű tervezési szabályainak alkalmazásáról

[173] RONKOVICS József: A védelmi tervezés napjainkban

https://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/ronkovics_jozsefa_vedelmi_tervezes_napjainkban.pdf (letöltve: 2021.10.10.)

[174] 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági stratégiájának elfogadásáról

[175] 1393/2021. (VI. 24.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról

[176] NÉMETH Bence: A PESTEM és PMESII stratégiai elemzőrendszerek összehasonlítása - a Honvédelmi Minisztérium új stratégiai értékelő rendszere

<https://www.knbsz.gov.hu/hu/letoltes/fsz/2014-1.pdf> (letöltve: 2022.10.12.)

[177] PÖLÖSKEI János: A Szenárióelemzésen alapuló haderőfejlesztés lehetséges módszere az MH képességfejlesztése érdekében

<https://honvedelem.hu/images/media/5f2bd0f939343579847894.pdf> (letöltve: 2022.10.15.)

[178] KOVÁCS Ferenc: Oroszország megvétózta az ENSZ Biztonsági Tanácsában a népszavazásait törvénytelennek minősítő határozatot

<https://index.hu/kulfold/2022/10/01/haboru-orosz-ukran-konfliktus-oroszország-ukrajna-putyin-zelenszkij-percrol-percrol/oroszország-megvetozta-az-ensz-biztonsagi-tanacsaban-a-nepszavazasait-torvenytelennek-minosito-hatarozatot/> (letöltve: 2022.10.05.)

[179] Resolution 1244 (1999) / adopted by the Security Council at its 4011th meeting, on 10 June 1999 <https://digitallibrary.un.org/record/274488> (letöltve: 2022.10.11.)

[180] Resolution 1973 (2011) Adopted by the Security Council at its 6498th meeting, on 17 March 2011 <https://www.refworld.org/docid/4d885fc42.html> (letöltve: 2022.10.11.)

[181] Ismertető az Oroszországgal szembeni uniós szankciókról

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/> (letöltve: 2022.10.15.)

[182] EP-szóvivő: A válság egyértelműen azt mutatja, hogy együtt erősebbek vagyunk

https://index.hu/kulfold/eurologus/2020/04/12/ep_szovivo_koronavirus_jarvany_eu_valsgajame_duch/ (letöltve: 2022.09.10.)

[183] NATO (2016): Warsaw Summit Communiqué, Warsaw.

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm (letöltés ideje: 2020.04.10.)

[184] LASCONJARIAS, Guillaume: Deterrence through Resilience, NATO Defence College, Eisenhower Paper Nr.7., Rome, 2017

<https://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=1060> (letöltve: 2022.10.20.)

[185] SHEA, Jamie: Resilience: a core element of collective defence

<https://www.nato.int/docu/review/articles/2016/03/30/resilience-a-core-element-of-collective-defence/index.html> (letöltve: 2020.10.10.)

[186] CSABAI György: *Polgári szükségállapot tervezés a NATO-ban és a stockholmi javaslatok*
http://www.epa.hu/02700/02735/00019/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_1997_2_061-072.pdf (letöltve: 2020.10.15.)

[187] NATO Defence Planning Process https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49202.htm
(letöltve: 2022.10.25.)

[188] SZAKALI Miklós - SZŰCS Endre, *A biztonság ára, avagy a védelmi költségvetés emelésének lehetséges hatásai*, HADMÉRNÖK, ISSN 1788-1919 Budapest, 2018

[189] SZAKALI Miklós – SZŰCS Endre, *Complex Security Challenges – Complex Responses*, ISSN- ISSN 1841-5784, STRATEGIC IMPACT JOURNAL, No. 2 [87] 2023, “CAROL I” National Defence University Publishing House, Bukarest, 2023

[190] 2020 Strategic Foresight Report https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report_en
(letöltve: 2022.10.25.)

8 Publikációk

8.1 A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények

1, Szakali Miklós, *A NATO és a déli szomszédság*, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, ISSN 2676-9042, Budapest, 2019

2, Babos Tibor – Szakali Miklós, *Magyarország biztonsága a transzatlanti kapcsolatok tükrében*, FELDERÍTŐ SZEMLE, HU ISSN 1588-242X, Budapest, 2020

3, Szakali Miklós – Szűcs Endre, *Védelmi tervezési modellek kialakulása és fejlődése*, HADMÉRNÖK, ISSN 1788-1919, XII. évf. 1. sz., Budapest, 2017

4, Rajnai Zoltán – Szakali Miklós, *Az elrettentés és a resilience egysége*, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, ISSN 2676-9042, Budapest, 2019

5, Szakali Miklós, *A walesi NATO-csúcstalálkozó kollektív védelmet érintő döntéseinek hatása hazánk kötelezettségeire*, HONVÉDSÉGI SZEMLE, ISSN 2060-1506, Budapest, 2015

6, Szakali Miklós – Szűcs Endre, *Interpretation of security in relation to the corona-virus epidemic*, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, ISSN 2676-9042, Budapest, 2020

7, Szakali Miklós - Szűcs Endre, *A biztonság ára, avagy a védelmi költségvetés emelésének lehetséges hatásai*, HADMÉRNÖK, ISSN 1788-1919 Budapest, 2018

8, Szakali Miklós – Szűcs Endre, *Complex Security Challenges – Complex Responses*, ISSN- ISSN 1841-5784, STRATEGIC IMPACT JOURNAL, No. 2 [87] 2023, “CAROL I” National Defence University Publishing House, Bukarest, 2023

8.2 További tudományos közlemények (opcionális)

1, Fürtös János - Szakali Miklós, *Az egyén biztonságának fokozása a stratégiai modellek adaptálásával*, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, ISSN 2676-9042, Budapest, 2021

2, Szakali Miklós – Szűcs Endre, *Lehetőség a komplex biztonsági kihívások kezelésére*, BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE, ISSN 2676-9042, Budapest, 2021

3, Nyikes Zoltán -Szakali Miklós - Szűcs Endre, *The Corroding Transatlantic Link*, In: Mirosław, Banasik; Piotr, Gawliczek; Agnieszka, Rogozinska (szerk.) *Security and Russian Threats*, Lengyelország, Kielce, 2019

4, Szakali Miklós, *A személy- és vagyonbiztonság adaptálása korunk kihívásaira* BÁNKI KÖZLEMÉNYEK, ISSN 2560-2810, Budapest, 2018

5, Szakali Miklós – Szűcs Endre, *Security in the Prehistory*, HÍRVILLÁM SIGNAL BADGE, HU ISSN 2061-9499, Budapest, 2014

6, Szakali Miklós – Szűcs Endre, *The Beginning of Security*, HÍRVILLÁM SIGNAL BADGE, HU ISSN 2061-9499, Budapest, 2014

7, Szakali Miklós, *A NATO fegyveres erőinek új típusú köteléke*, Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, (TDK), Budapest, 1997